

УДК 811.161.1(075)

ІНТЭРАКТЫЎНЫЯ МЕТАДЫ І ПРЫЁМЫ ПРАЦЫ ВЫКЛАДЧЫКА БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ Ў ТЭХНІЧНАЙ УВА

Г.А. Смалянка, ст. преподаватель

УА “Беларускі дзяржаўны аграрны тэхнічны ўніверсітэт”
г. Мінск, Рэспубліка Беларусь

У артыкуле разглядаюцца метады і прыёмы, якія прымяняюцца на занятках на беларускай мове. Увага звяртаецца на асноўныя формы арганізацыі дзейнасці. Значнае месца адводзіцца тэксту як асноўнай адзінцы навучання мове спецыяльнасці. Адной з форм працы з тэхнічным тэкстам з’яўляецца пераклад.

Уводзіны

У апошнія гады ўсё часцей уздымаецца пытанне аб прымяненні новых інфармацыйных тэхналогій у навучальных установах. Гэта не толькі новыя тэхнічныя сродкі, але і новыя формы і метады выкладчыка, новы падыход да працэсу навучання.

Асноўнай мэтай навучання мове з’яўляецца фарміраванне і развіццё камунікатыўнай культуры студэнтаў, навучанне практычнаму авалоданню мовай.

Задача выкладчыка заключаецца ў тым, каб стварыць умовы практычнага авалодання мовай для кожнага студэнта, выбраць такія метады навучання, якія б дазволілі кожнаму студэнту праявіць сваю актыўнасць, сваю творчасць. Задача выкладчыка – актывізаваць пазнаваўчую дзейнасць студэнтаў у працэсе навучання беларускай мове.

Сучасныя педагогічныя тэхналогіі такія, як навучанне ў супрацоўніцтве, праектная методика, выкарыстанне новых інфармацыйных тэхналогій, Інтэрнэт-рэсурсаў дапамагаюць рэалізаваць асобасна-арыентаваны падыход у навучанні, забяспечваюць індывідуалізацыю і дыферэнцыяцыю навучання.

Асноўная частка

Мэты і задачы навучання мове павінны суадносіцца з агульнай навучальнай мэтай – падрыхтаваць асобу, здольную самастойна думаць, арыентавацца ў самых разнастайных жыццёвых сітуацыях, і з агульнай дыдактычнай мэтай – навучыць разважаць на беларускай мове, умець выкарыстоўваць яе даведаны апарат.

Адметнай асаблівасцю з’яўляецца і тое, што ў цэнтры ўвагі знаходзіцца дзейсная гаворачая асоба (камунікатыўна-дзейсны падыход). Студэнт і тэкст, маўленчыя і інтэлектуальныя здольнасці кожнага асобнага чалавека, без якіх нельга ўспрымаць тэкст і стварыць тэкст уласны – вось што ляжыць у аснове

навучання. Адсюль вынікае, што на занятках больш павінен гаварыць студэнт, а не выкладчык. Асноўныя ж формы арганізацыі дзейнасці размяркоўваюцца так: парная (праца ў парах), калектыўная (праца ў малых групах), індывідуальная і толькі потым фронтальная (праца з усёй аўдыторыяй), без якой таксама не абысціся. Калектыўная разумовая дзейнасць - тып развіццёвага навучання.

Прынцыпы развіццёвага навучання вымушаюць праяўляць на занятках ініцыятыву, браць на сябе адказнасць, прапаноўваць свае меркаванні, вырашэнні праблем і г.д. Выкарыстанне актыўных форм навучання накіравана на:

- 1) актывізацыю дзейнасці кожнага студэнта, яго творчай самастойнасці, павышэнне адказнасці кожнага студэнта, яго творчай самастойнасці, павышэнне адказнасці за вынікі працы;
- 2) выхаванне цікавасці да роднай мовы;
- 3) павышэнне ролі ведаў як магчымасці вырашэння практычных (жыццёвых) задач;
- 4) актывізацыю маўленчай дзейнасці студэнтаў;
- 5) стварэнне атмасферы супрацоўніцтва.

Асноўнай вучэбна-метадычнай адзінкай навучання мове спецыяльнасці з'яўляецца тэкст, насычаны тэрміналагічнай і прафесійнай лексікай, сінтаксічнымі канструкцыямі, характэрнымі для навуковага стылю.

Тэксты па спецыяльнасці заахвочваюць прафесійны інтарэс студэнтаў, дапамагаюць засвоіць і ўбагаціць тэрміналагічную лексіку ў сферы абранай спецыяльнасці, паказаць адрозненні і падабенствы словаўтваральных элементаў некаторых тэрмінаў у беларускай і рускай мовах.

Практыкаванні, якія скіраваны на работу з тэхнічным тэкстам, садзейнічаюць узбагачэнню слоўнікавага запasu, фарміраванню тэрміналагічнай кампетэнцыі, культуры прафесійнага вуснага і пісьмовага маўлення студэнтаў, развіццю ўменняў правільна прымяняць набытыя веды ў пэўнай моўнай сітуацыі.

Адной з форм працы з тэхнічным тэкстам з'яўляецца пераклад. У працэсе перакладу пры параўнанні іх з тэкстам-арыгіналам студэнты выпрацоўваюць навыкі рэдагавання, уменні правільна вызначыць значэнне слова, лагічна і дакладна перадаваць інфармацыю зыходнага зместу, умець выконваць адэкватныя замены і перастаноўкі ў адпаведнасці з нормамі мовы.

Пры працы над перакладам спецыяльных тэкстаў, студэнты звяртаюцца да шматлікіх слоўнікаў, а гэта ў сваю чаргу дапамагае ім выпрацаваць уменні правільнага карыстання слоўнікавым матэрыялам.

Пераклад – адна з асноўных формаў кантролю ведаў студэнтаў, узроўню іх валодання мовай спецыяльнасці, усім багаццем выразных сродкаў беларускай мовы.

Пры вывучэнні мовы спецыяльнасці, у час працы над тэхнічнымі тэкстамі студэнты на практыцы замацоўваюць базавыя тэарэтычныя веды па курсу

беларускай мовы, пашыраюць свае ўяўленні аб яе лексічным багацці, стылістычнай разнастайнасці, вучацца адчуваць слоўную адзінку, правільна выбіраць і ўжываць тэрміны, адпаведныя літаратурнай і тэрміналагічнай нормам.

Заклучэнне

Хацелася, каб кожны выкладчык усвядоміў, што мова – гэта не толькі навукова-тэарэтычны навучальны прадмет. Мы павінны навучыць успрымаць мову і карыстацца мовай як сродкам зносін, пры гэтым мова, пісьмовая і вусная, – прыкмета, па якой мяркуюць (і меркавалі ва ўсе часы) аб узроўні культуры чалавека, яго інтэлекце, сацыяльнай прыналежнасці. Неабходна навучыць лагічна, паслядоўна, аргументавана выказваць сваю ўласную думку, слухаць іншых, весці дыспут і г.д. Адным словам, падвесці студэнтаў да свядомага разумення: не толькі што, але і як гаварыць і пісаць у кожнай канкрэтнай жыццёвай сітуацыі. А адсюль і новыя патрабаванні да заняткаў, адно з якіх – своеасаблівы практыкум выкарыстання разнастайных моўных і маўленчых сітуацый.

Літаратура

1. Селевко, Г.К. Альтернативные педагогические технологии /Г.К.Селевко. – М.: НИИ школьных технологий, 2005. – 224 с.
2. Яленскі, М.Г. Лінгвадыдактычная парадыгма асобасна арыентаванага навучання мове ў сучаснай школе /М.Г.Яленскі. – Мн.: НІА, 2022. – 212 с.

Abstract

This article discusses the methods and techniques, which are used in the classroom for the Belarusian language. Attention is drawn to the main forms of activity. Considerable attention is paid to the text as the basic unit of language teaching profession. One of the forms of technical text is a translation.

УДК 811.161.1 (075)

ОБ ЭЛЕКТРОННЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ РЕСУРСАХ В ПРЕПОДАВАНИИ РУССКОГО ЯЗЫКА КАК ИНОСТРАННОГО

Т.И. Гриневич, к. филол. н., доцент

*УО «Белорусский государственный аграрный технический университет»,
г. Минск, Республика Беларусь*

Данная статья посвящена проблеме использования современных инновационных технологий в процессе обучения русскому языку как иностран-